

Sociale relaties: Nieuwe media als vervanging van traditioneel contact?

Doran Pauka (3714578)

Pieter de Rover (3641570)

Begeleider: Vincentz Frey

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	2
2.	Theorie	5
3.	Data en Methoden	7
3.1	Steekproef	7
3.2	Operationalisering	7
3.3	Betrouwbaarheid.....	9
3.4	Regressie.....	9
4	Resultaten	10
4.1	Traditioneel contact met strong ties.....	10
4.2	Traditioneel contact met weak ties	12
5	Conclusie	13
6	Discussie en aanbevelingen.....	15
	Literatuur	17

1. Inleiding

Mensen zijn voor al hun prestaties afhankelijk van hun capaciteiten, informatie en de mensen om hen heen. Het is de combinatie van het fysiek kapitaal (de middelen die men tot zijn beschikking heeft) en het sociaal kapitaal (de mensen die men tot zijn beschikking heeft) die menselijke activiteiten faciliteren en hem in staat stellen op nieuwe manieren te handelen (Coleman, 1988). Communicatie is van essentieel belang voor het opdoen van nieuwe contacten en het opbouwen van sociale relaties waaruit het sociaal kapitaal is opgebouwd. De mate waarin sociaal kapitaal aanwezig is onder de Amerikaanse burgers is in de jaren '70 en '80 gedaald. Putnam (2000) kwam tot deze conclusie door onder meer te kijken naar de mate waarin mensen betrokken zijn in religieuze instituties, vakbonden en scholen als maatstaf voor de mate waarin mensen sociaal actief zijn en dus beschikking zouden hebben over sociaal kapitaal. Belangrijk is het om op te merken dat Putnam zich in deze conclusie richt op de traditionele, face-to-face vormen van contact. De komst van de nieuwe media vond echter later plaats (WhatsApp in 2009, Facebook in 2004). Over de gevolgen van deze nieuwe ontwikkeling en of deze nieuwe vormen van contact de volgens Putnam afgenomen vormen van traditioneel contact hebben overgenomen is weinig bekend.

Dit onderzoek legt de nadruk op de relevantie van de vorm van dit contact: De komst van nieuwe media lijkt een verandering in deze vorm te hebben bewerkstelligd, waarbij meer contact via deze media wordt onderhouden en minder in traditionele vormen van contact. Met traditionele vormen van contact bedoelen wij contact met personen in een offline setting, bijvoorbeeld het aanwezig zijn bij een vereniging of een bezoek aan de kerk. Wij zien elke vorm van contact waar een zekere face-to-face interactie plaatsvindt tussen mensen als een traditionele vorm van contact. Het gaat hier namelijk voornamelijk om het fysiek bij elkaar aanwezig zijn. Dit onderzoek tracht de volgende vraag te beantwoorden:

Hebben mensen die meer nieuwe sociale media gebruiken minder sociaal contact in traditionele vorm dan mensen die minder nieuwe sociale media gebruiken?

Sinds de opkomst van moderne communicatiemiddelen zoals de computer en de telefoon is het steeds minder belangrijk geworden om elkaar in persoon te zien voor de uitwisseling van informatie. Wanneer men tegenwoordig echter denkt aan moderne communicatiemiddelen zullen de computer en de vaste telefoon daar niet meer bij horen (Wellman, 2001). De komst van moderne communicatiemiddelen is het gevolg van een technologische vooruitgang. Deze ontwikkeling verandert

de manier van communiceren dusdanig dat het invloed heeft op sociale relaties en relatiestructuren (Wellman, 2001). Sociale relaties worden vandaag de dag onderhouden en ondersteund door sociale netwerksites zoals Facebook. Door middel van WhatsApp kan men sneller dan ooit informatie overdragen aan een compleet sociaal netwerk zoals een vriendengroep, familie of aan collega's. Het is de vorm van Facebook en WhatsApp die in dit onderzoek als representatief worden gezien voor de nieuwe media. Als gevolg van deze ontwikkeling verandert het contact ook van contact op een bepaalde locatie, zoals de kroeg of thuis, naar contact met een persoon ongeacht op welke locatie zij zich respectievelijk bevinden (Wellman, 2001). We zijn in dit onderzoek geïnteresseerd in de ontwikkeling van het onderhoud van online contacten. Wij vragen ons af wat dit doet met het onderhoud van offline contacten; zijn online contacten in staat de offline contacten te vervangen? Zullen mensen die meer tijd spenderen aan Facebook of WhatsApp minder tijd spenderen aan verenigingen of ander offline contact?

In dit onderzoek gaan we ervan uit dat mensen een rationele keuze maken om hun tijd te verdelen, de afweging die ze hierbij maken is gebaseerd op het sociaal kapitaal dat zij winnen afgezet tegen de moeite die het kost om hierin te investeren. Een sociaal netwerk bestaat uit *strong ties*. Dit zijn de personen in een netwerk met wie belangrijke zaken besproken worden en die emotionele steun bieden aan de ego, en *weak ties* dit zijn contacten die als voornaamste functie het verschaffen van informatie hebben. In hun netwerk hebben mensen offline *weak ties*, dit zijn contacten die men in traditionele vormen van contact ontmoet. Vaak zijn dit contacten die bij dezelfde vereniging zitten of vrienden die zij minder vaak zien. Online *weak ties* zijn de contacten die zij eigenlijk alleen via Facebook of WhatsApp spreken. Dit kan zijn vanwege de grote geografische afstand die traditionele vormen van contact beperken of omdat de relatie die zij hiermee hebben enkel bestaat in elektronisch contact. Omdat het via Facebook erg gemakkelijk is om in contact te komen met vrienden van vrienden kan worden aangenomen dat dit medium faciliteert in het ontstaan van *weak ties* en het onderhoud hiervan. Hieruit volgt de vraag of meer gebruik van sociale media leidt tot minder behoefte aan traditionele vormen van contact en dus tot minder contact in traditionele vormen.

Hilz & Torhoff (1978) stelden dat met de ontwikkeling van communicatie men uiteindelijk een 'netwerknatie' zou vormen. Een netwerk als dit is vergelijkbaar met een netwerk zoals wij dat kennen met als enige verschil dat het merendeel van de communicatie middels elektronische media zal verlopen. De netwerkkorganisaties die hieruit voortvloeien zullen niet langer meer getypeerd worden door face-to-face contact maar opgebouwd worden uit relaties van prijs, autoriteit en vertrouwen (Bradach & Eccles, 1989). Deze componenten zullen mogelijk gemaakt worden door het voortschrijden van technologische ontwikkeling en enkel elektronisch vastgesteld worden (Nolan, 1986). Door het gebruiksgemak en de mogelijkheden die het biedt bestaat er het risico dat netwerken gebaseerd op elektronische communicatie relaties gebouwd op face-to-face contact zullen vervangen (Nohria & Eccles, 1992). Zij drukken tevens

hun onrust uit over de vervanging van traditionele vormen van contact door elektronische communicatie. Andere geluiden komen van eerder onderzoek dat heeft uitgewezen dat er in Amerika een vermindering heeft plaatsgevonden van het aantal mensen dat in een sociaal isolement leeft (McPherson, M., Smith-Lovin et. al. 2006). Omdat deze vermindering plaatsvond in een periode waarin de nieuwe media opkwamen, kwam de vraag op of deze media hierin mogelijk juist een positief effect hebben gehad op de formatie van sociale netwerken van personen (Hampton K. N. et.al. 2010). Dit onderzoek wijst er op dat het gebruik van nieuwe communicatiemiddelen veelal leidt tot meer contact in zowel de traditionele vormen als via de nieuwe media.

Volgens Nohria & Eccles (1992) biedt face-to-face interactie een zekere diepgang en effectiviteit aan een netwerk die middels een elektronische relatie nooit verkrijgbaar zal zijn. Het is voor hen om die reden van belang dat face-to-face relaties niet vervangen mogen worden door elektronische. Ook het publieke debat laat zien dat veel mensen de opkomst van nieuwe media als een zorgwekkende ontwikkeling zien (Kraut. R. et. al. 1998). De komst van de nieuwe media heeft zich in hoog tempo voorgedaan en zowel het onderzoek dat voor als tegen de nieuwe media pleit als het gaat om de kwaliteit van contact is veelal gedateerd. Bovendien heeft veel onderzoek zich op Amerika gericht en is er weinig bekend over hoe dit proces zich in Nederland heeft ontwikkeld. Dit benadrukt de relevantie van dit onderzoek waarin recente data wordt gebruikt onder Nederlandse respondenten. Ondanks de grote hoeveelheid interesse die voor dit onderwerp is getoond, is er geen concluderend antwoord gevonden op de hier gestelde onderzoeksvraag. Net als in de hierboven genoemde onderzoeken zal ook in deze studie gebruik worden gemaakt van de informatie van zogenoemde *core networks*. Dit zijn de netwerken waarvan de respondent aangeeft belangrijke zaken mee te kunnen bespreken (LISS, 2014). Deze *core networks* worden door veel sociologen gezien als belangrijke bron voor sociale ondersteuning (Fischer, C. 1982) en geven inzicht in de relevante informatie die nodig is om contact met *weak* en *strong ties* te onderzoeken.

In sectie 2 zal een theoretisch kader worden weergegeven als basis voor dit onderzoek. In sectie 3 zal de steekproef van het LISS panel worden omschreven, de operationalisering van de constructen worden toegelicht, een meting van de betrouwbaarheid worden uitgevoerd om ten slotte statistische analyses uit te voeren. De volgende methoden worden hierin uitgevoerd: ten eerste zal er op basis van factoranalyse worden gezocht naar constructen van nieuwe media en zal op basis van lineaire regressieanalyse worden gezocht naar verbanden tussen deze gevormde constructen en de mate van traditioneel contact met de *strong* en *weak ties* om aan de hand van de resultaten die hieruit volgen een zinvol antwoord te geven op de onderzoeksvraag en een conclusie te geven. Ten slotte noemen we de implicaties voor toekomstig onderzoek.

2. Theorie

Nieuwe media zoals Facebook en WhatsApp zijn laagdrempelig in het gebruik als gevolg van het feit dat veel mensen hetzelfde medium gebruiken. De technologische drempel is hiermee weggenomen (Church & Oliveira, 2013). Een andere drempel die wordt weggenomen is gevolg van het feit dat face-to-face contact afwezig is, men kan in contact komen met anderen zonder beperkt te worden door geografische afstanden. Door het wegnemen van deze drempel is het aannemelijk dat de voorkeur ligt bij nieuwe media wanneer het gaat om het aangaan en onderhouden van contacten. Bovendien zorgen deze vormen van contact voor een snellere communicatie omdat de fysieke locatie van de communicerende individuen niet van belang is. Informatie kan dus naar verwachting sneller en met meer mensen in minder tijd worden uitgewisseld. Het is dit potentieel van informatie dat inherent is aan het belang van sociale relaties (Coleman, 1988).

Elk individu heeft een netwerk van personen om zich heen. Dit zijn onder andere *strong ties*, mensen in het netwerk van dit individu met wie hij belangrijke zaken bespreekt en waarmee hij frequent contact heeft. Dit kan face-to-face zijn maar het is ook denkbaar dat iemand familie heeft in het buitenland die hij alleen online kan spreken. Naast de kern *strong ties* heeft het individu ook *weak ties* in zijn netwerk. Deze informele contacten staan verder van de kern van het netwerk af dat gevormd wordt door *strong ties*. Veel *strong ties* staan ook onderling in verband met elkaar en daarom zullen deze *strong ties* veel overlap tonen in elkaars netwerken (Granovetter, 1983). Door de grote overlap van netwerken zullen mensen binnen je eigen sociale kring veelal toegang hebben tot dezelfde informatie en ontstaat een zeker isolement van de buitenwereld (Granovetter, 1974, pp. 52-53).

Weak ties zorgen voor informatie-uitwisseling in twee richtingen. Zie dit principe als een koord tussen twee blikken, zonder dit koord vloeit het bericht niet van A naar B. Pool (1980) stelt dat het aantal *weak ties* toeneemt door de ontwikkeling van communicatiesystemen. Facebook en WhatsApp zijn voorbeelden van dergelijke ontwikkelingen. Het zijn middelen waar mensen gemakkelijk in contact kunnen komen met 'vrienden van vrienden', evenals contact kunnen onderhouden met mensen over grote afstand. Denk hieraan dat men voor het onderhouden van een 'offline' kennis deze bijvoorbeeld in persoon zal opzoeken. Dit kost tijd en moeite (Boorman, 1975). Het contact met een 'online' *weak tie* is daarentegen eenvoudig te onderhouden door middel van een Facebook bericht.

We nemen aan dat mensen rationeel kiezen voor de manier waarop zij contact onderhouden. Op basis van de rationele keuze theorie (Coleman & Fararo, 1992) verwachten we dat mensen deze keuze maken aan de hand van een kosten-baten afweging waarin wordt gekozen voor de investering met de minste kosten tegenover de hoogste baten. Het vergt weinig inspanning om online contacten te onderhouden, hier en daar een sociaal medium berichtje volstaat al snel. Offline contacten zal men al snel zien of

spreekt bij bijvoorbeeld een vereniging. Een sportvereniging vraagt bijvoorbeeld per week een bepaalde tijdsinvestering. Met deze tijd onderhoudt men dan enkel de contacten van die specifieke vereniging. Echter middels sociale media kan in dezelfde tijd een veel groter aantal contacten onderhouden worden. Het is dus in zekere zin efficiënter om contacten online te onderhouden ten opzichte van offline.

Nieuwe media als Facebook en WhatsApp zijn een uitstekende plek voor het onderhouden en opdoen van *weak ties*. Veel tijd spenderen op Facebook of WhatsApp zal resulteren in het onderhoud van online contacten. Dit genereert met relatief geringe kosten in tijd en moeite voor grote baten in sociaal kapitaal. Zodra mensen hier het voordeel van inzien zullen zij logischerwijs meer investeren in online contact en minder in traditionele vormen van contact. Dit leidt tot de veronderstelling dat mensen die meer tijd spenderen op nieuwe communicatiemedia minder tijd zullen spenderen aan traditionele vormen van contact, oftewel onderhoud van offline contacten.

Er wordt aangenomen dat mensen op een rationele wijze een keuze maken hoe zij hun tijd besteden. Mensen hebben een bepaalde hoeveelheid tijd om te besteden en het besteden van tijd aan sociale media zal afdoen aan de tijd die wordt besteed aan traditionele vormen van contact. Wanneer mensen rationeel afwegen welke activiteit hen meer baten oplevert ten opzichte van de kosten van deze activiteit is het enkel logisch dat men voor het gebruik van sociale media kiest. Hoe meer zij vervolgens hiervan gebruik maken hoe meer de voordelen voor hen duidelijk worden en hoe meer zij dit zullen verkiezen boven traditionele vormen van contact.

H1: Hoe meer tijd gespendeerd op nieuwe media, hoe minder tijd gespendeerd aan traditionele vormen van contact

Strong ties dienen onder andere voor uitwisseling van belangrijke informatie en als bieden van emotionele steun terwijl *weak ties* voornamelijk bestaan voor uitwisseling van informatie. Dit is ook te bereiken door middel van gebruik van sociale media. Hierdoor verwachten wij dat er voor *weak ties* een groter effect zal zijn van sociaal media gebruik op contact in traditionele vorm.

H2: Bij weak ties zal online contact meer vervangen worden door offline contact dan bij strong ties.

3. Data en Methoden

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van de dataset van het LISS Panel (Longitudinal Internet Studies for the Social Sciences), verzameld door CentERdata aan de Tilburg Universiteit. Panelleden hebben tegen betaling maandelijks online vragenlijsten beantwoord. Eén lid van het huishouden heeft daarnaast op regelmatige basis vragen beantwoord over het huishouden als geheel en over zijn individuele persoonsgegevens (CentERdata).

De respondenten zijn sinds 2007 over een groot aantal verschillende onderwerpen geïnterviewd. Voor dit onderzoek is de data gebruikt uit de vragenlijst *Social Integration and Leisure, Wave 7* welke is afgenomen in februari 2014. Het geselecteerde aantal respondenten is 7522 en het interview kende een responseratio van 88.3%.

3.1 Steekproef

De steekproef (n=6643) bestaat voor 48.4% uit mannen en 51.6% uit vrouwen. De gemiddelde leeftijd ligt op 40.4 (SD = 22.19). 23% volgde geen of alleen primair onderwijs, 48.8% volgde op zijn hoogst middelbaar (beroeps)onderwijs en 25.8% is hogeropgeleid (2.4% onbekend). 42.8% is werkzaam, 23.7% is scholier of student.

3.2 Operationalisering

Als onafhankelijke variabelen voor contact door middel van nieuwe media zijn de variabelen meegenomen die een meting zijn van contact met andere personen via internet, door middel van chatten, e-mailen, uitwisselen van foto's en video's en het gebruik van sociale media in het algemeen.

53.2% van de steekproef gebruikt Facebook. Van de mensen die Facebook gebruiken gebruikt 70% het dagelijks. 47.5% gebruikt WhatsApp. Gebruikers van sociale media, zoals Facebook, Twitter, LinkedIn, Google+, MySpace, Tumblr en Flickr, besteden gemiddeld 3.7 uur per week aan chatten, video bellen, het versturen van berichten via deze media (SD = 8.627), 4.3 uur aan e-mailen (SD = 7.35) en 1.8 uur aan het gebruik van internet fora (SD = .38).

Voor het meten van traditioneel contact is onderscheid gemaakt tussen het contact met de *strong ties* en dat met de *weak ties*. Het contact met *strong ties* is gemeten door de respondent te vragen maximaal vijf mensen te noemen met wie hij belangrijke zaken bespreekt. Vervolgens wordt voor deze mensen gevraagd hoe vaak hij met deze persoon spreekt (Bijna elke dag (5) – ten minste eens per week (4) – ten minste eens per maand (3) – minder vaak (2) – niet van toepassing (1)). De mate van traditioneel contact met de *strong ties* is de som van deze vijfpuntsschalen. Gemiddeld scoren mensen 20 van de 25 punten op deze schaal (SD = 2.9).

Voor het meten van traditioneel contact met *weak ties* is gebruik gemaakt van de betrokkenheid bij activiteiten van verenigingen en instellingen of andere sociale vrijetijdsbestedingen waarbij direct

contact met andere deelnemers en leden vanzelfsprekend is. Er is gevraagd naar of men in de afgelopen 12 maanden aan een activiteit heeft deelgenomen (ja/nee) of vrijwilligerswerk heeft gedaan (ja/nee) voor de volgende instellingen en instituties: *een culturele instelling of hobbyclub, een dance of house party, een kerk of religieuze instelling, een wetenschappelijks- onderwijs- leerkrachten- of oudervereniging, een sociëteit; een vereniging voor jongeren – gepensioneerden/ouderen – vrouwen of genootschappen van vrienden, een sportclub of een club voor buitenactiviteiten, een organisatie voor milieubescherming of dierenrechten, een organisatie voor humanitaire hulp of mensenrechten.*

Elk van deze 15 variabelen draagt één punt bij aan de schaal, gemiddeld scoren respondenten hierop 1.54 (SD = 1.44).

Tabel 3.1 Beschrijvende statistieken

	Gemiddelde	SD	Min.	Max.
Sociale media gebruik	.0863	.18051	0	3.11
Traditioneel contact strong ties	19.9683	2.91636	5	25
Traditioneel contact weak ties	1.5384	1.43566	0	12
Uren e-mail gebruik	.1252	.21691	0	5
Uren forum gebruik	.0308	.17639	0	5
WhatsApp	.6831	.46533	0	1
Sekse (0 = vrouw, 1 = man)	.4843	.49979	0	1
Leeftijd	40.44	22.19	0	96

Nieuwe media

Op basis van de volgende variabelen wordt een meting van het gebruik van nieuwe media gevormd:

- Uren per week sociale media gebruik
- Uren per week chatten, video bellen en berichten verzenden met sociale media
- Uren per week *posts*, afbeeldingen en videos plaatsen, bekijken op sociale media
- Uren per week e-mail gebruik
- Hoe vaak gebruik van Facebook (Nooit (1) tot dagelijks (5))
- Uren per week forums gebruik

Factoranalyse

De variabelen met betrekking tot nieuwe media liggen wat het type medium betreft nogal uiteen en gaan niet enkel over sociale media. Omdat bovendien de hieruit opgebouwde schaal een lage betrouwbaarheid kent (Cronbachs Alpha = .426) zal een factoranalyse worden gedaan op basis van Principal Axis

Factoring. De hieruit gevormde schalen en variabelen zullen worden meegenomen in de regressieanalyse.

3.3 Betrouwbaarheid

Voor de beide schalen van traditioneel contact is gecontroleerd op betrouwbaarheid van de schaal en gecontroleerd of de variabelen in een gelijke richting bijdragen aan deze schaal. Voor de *strong ties* schaal van discussiepartners geldt een hoge waarde voor de Cronbachs Alpha ($\alpha = .705$). Voor geen van de meegenomen variabelen geldt dat het verwijderen ervan uit de schaal effectief zou bijdragen aan een grotere betrouwbaarheid.

De 15 items op de *weak ties* schaal kennen een lagere Cronbachs Alpha ($\alpha = .561$). Dit kan worden verklaard door het feit dat activiteiten, zoals het deelnemen aan bijvoorbeeld een vereniging of een religieuze instelling, vergelijkbaar zijn en dat het individu hierin een keuze maakt. Het is niet vanzelfsprekend dat men wanneer men aan bijvoorbeeld activiteit 1 en 2 bijdraagt hij dit ook doet voor activiteit 3.

3.4 Regressie

In het onderzoek zullen de hypothesen worden getoetst door middel van lineaire regressie. Hierbij zullen de uit de factoranalyse gevormde schalen als onafhankelijke variabelen en de *weak ties* en *strong ties* contact schalen als afhankelijke variabelen worden meegenomen. In beide schalen zal worden gecontroleerd voor sekse, leeftijd en opleiding (Geen onderwijs, basisonderwijs, VMBO, HAVO/VWO, MBO, HBO, WO).

4 Resultaten

Tabel 4.1 Factor loadings en communalities op basis van principle axis analysis

Factor 1: Sociale media gebruik	
Uren per week sociale media gebruik	,949
Uren per week chatten, video bellen en berichten verzenden met sociale media	,579
Uren per week <i>posts</i> , afbeeldingen en videos plaatsen, bekijken op sociale media	,552
Uren per week e-mail gebruik	
Hoe vaak gebruik van Facebook	
Uren per week forums gebruik	

NB. Factor loadings onder de .3 zijn weggelaten

N = 2577

In factoranalyse wordt voor de volgende variabelen een hoge factor loading gevonden op één factor:

- Uren per week sociale media gebruik
- Uren per week chatten, video bellen en berichten verzenden met sociale media
- Uren per week *posts*, afbeeldingen en videos plaatsen, bekijken op sociale media

Dit interpreteren we als een schaal van *sociale media gebruik*. De variabele over de frequentie van Facebook gebruik wordt niet langer meegenomen omdat deze niet aansluit bij factor 1 en hij niet van toegevoegde waarde lijkt te zijn op de *sociale media gebruik* schaal. E-mail, forum en WhatsApp gebruik zullen daarnaast in de regressie analyse worden meegenomen. De uit de hierboven genoemde vragen over sociale media opgebouwde schaal kent een grotere betrouwbaarheid ($\alpha = .699$) dan de initiële onafhankelijke schaal.

In lineaire regressie is het effect van het gebruik van sociale media op de traditionele vormen van contact geanalyseerd. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen het contact met *strong* en *weak ties* en is gecontroleerd voor de genoten opleiding, leeftijd en geslacht van de respondent.

4.1 Traditioneel contact met strong ties

In het contact met *strong ties* als afhankelijke variabele wordt gecontroleerd voor opleiding, leeftijd en geslacht. In de lineaire regressie analyse zijn de *sociale media schaal* en e-mail en fora meegenomen.

Tabel 4.2 Regressie Model 1Afhankelijke variabele: Mate van traditioneel contact met *strong ties*

	B	Std. Error
Communicatie sociale media	2.411 ***	.267
Uren e-mail gebruik	-1.307 ***	.287
Uren forum gebruik	.189	.473
Gebruikt WhatsApp	.744 **	.224
Sekse (man)	-.052	.224
Opleiding	.025	.043
Leeftijd	-.003 ***	.004
<i>Constante</i>	.942 ***	.129

* = $p < .05$ ** = $p < .01$ *** = $p < .001$ $R^2 = .064$ $P < .001$

N = 1601

In tegenstelling tot de verwachting in hypothese 1, vinden we dat communicatie door middel van nieuwe media leidt tot meer contact met *strong ties* ($B = 2.411$, $p < .001$).

Daarnaast blijkt dat mensen die WhatsApp gebruiken gemiddeld meer traditioneel contact met hun *strong ties* onderhouden. Hier staat tegenover dat mensen die meer uren besteden aan e-mail gebruik minder traditioneel contact onderhouden met hun *strong ties* en blijkt dus wel degelijk een vervanging te zijn van traditioneel contact. Het aantal uren forum gebruik is niet van invloed op de mate van het contact met de *strong ties*.

4.2 Traditioneel contact met weak ties

Tabel 4.3 Regressie model 1

Afhankelijke variabele: Mate van contact met *weak ties*

	B	Std. Error
Communicatie sociale media	.480 *	.207
Uren e-mail gebruik	-.112	.211
Uren forum gebruik	.005	.349
Gebruikt WhatsApp	-.287	.256
Sekse (man)	-.165	.118
Opleiding	.011	.033
Leeftijd	.000	.003
<i>Constante</i>	1.774 ***	.281

* = $p < .05$ ** = $p < .01$ *** = $p < .001$

$R^2 = .015$ $P = .279$

$N = 554$

De mate van communicatie door middel van sociale media blijkt van statistisch significante invloed op de mate van contact met weak ties. Dit effect is positief: naarmate men meer communiceert door middel van sociale media, neemt ook de mate van het contact met weak ties toe. Evenals in het contact met strong ties, blijkt het gebruik van fora daarentegen geen significante invloed te hebben op de mate van contact met weak ties. Ook voor e-mail gebruik wordt voor het contact met weak ties geen significant effect gevonden. Of men wel of geen WhatsApp gebruikt blijkt evenmin van invloed te zijn op het contact met weak ties.

5 Conclusie

In dit onderzoek is gekeken naar de functie van nieuwe sociale media en de invloed van deze media op de vorm waarin we contact onderhouden. Verwacht werd dat de komst van deze media een vervanging zouden zijn van de traditionele vormen van contact en dus dat mensen die bijvoorbeeld meer Facebook gebruiken minder actief zouden zijn in face-to-face contact in bijvoorbeeld het verenigingsleven. In de bestaande literatuur (Wellman, 2001) worden de nieuwe media gezien als nieuwe vorm van het onderhouden van contact. Hierbij werd verondersteld dat individuen op basis van rationele keuze een afweging maken waarbij wordt gekozen voor een manier van communiceren die ze relatief het meeste sociaal kapitaal oplevert met zo min mogelijk moeite. Door technologische vooruitgang is een relatief kleine investering in het onderhouden van contact nodig wanneer gebruik wordt gemaakt van nieuwe media. Tijd en locatie spelen een beduidend minder grote rol dan in de vormen van traditioneel contact, zoals een face-to-face ontmoeting. Dit wekt de verwachting dat traditioneel contact zal worden vervangen door deze nieuwe communicatievormen. Naast de verwachtingen op basis van rationele keuze theorie, berust deze verwachting ook op de aangetoonde individualiseringsprocessen. Mogelijk is de mate waarin mensen steeds meer in een sociaal isolement leven, de genoemde hyperindividualisering (Hofstee, 1981) gevolg van een verplaatsing van het traditioneel contact naar het gebruik van sociale media en dus van een vermindering van sociaal contact. Niet elke vorm van contact is hetzelfde en op basis van de literatuur verwachtten we dat het effect van nieuwe communicatie media groter zal zijn voor *weak ties* dan voor *strong ties*.

Op basis van de afgelegde panels zijn schalen opgesteld voor het meten van contact met *strong ties* enerzijds en *weak ties* anderzijds. Voor het contact met *strong ties* is een statistisch betrouwbare schaal opgebouwd maar is theoretisch enigszins discutabel. Deze punten zullen in de discussie verder worden toegelicht. De schaal waarin het contact met *weak ties* is gemeten is gebaseerd op de mate waarin wordt geparticipeerd in verenigingen en vrijwilligerswerk, alsmede de mate waarin respondenten sociale uitgaansactiviteiten ondernemen.

In de panels zijn verscheidene vragen over het gebruik van nieuwe media gesteld. Hieruit zijn vragen geselecteerd die zich specifiek richten op sociale media. Daarnaast zijn e-mailen en het gebruik van fora los geanalyseerd. Uit deze analyse komt de hypothese voort dat er onderscheid bestaat tussen de sociale media specifiek en andere vormen van communicatie door middel van nieuwe media. Regressie analyse is gedaan voor de genoemde metingen van nieuwe mediagebruik als onafhankelijke variabele en de twee vormen van traditioneel contact als afhankelijke variabelen, waarbij gecontroleerd werd voor sekse, opleiding en leeftijd.

Op basis van dit onderzoek kunnen we niet eenduidig concluderen dat naarmate men meer tijd op nieuwe media spendeert, men minder in traditionele vorm contact onderhoudt. Naarmate men meer communiceert door middel van sociale media neemt ook het contact met *strong ties*, de mensen met wie men belangrijke zaken bespreekt, toe. Ook op basis van het gebruik van WhatsApp kan de hypothese niet worden bevestigd, ondanks het kleine effect kent dit wel een positieve richting: mensen die meer gebruik maken van WhatsApp hebben ook meer traditioneel contact met hun *strong ties*. De enige vorm van contact op basis van nieuwe communicatiemediën waarop de hypothese kan worden bevestigd, is het gebruik van e-mail. Naarmate men meer contact onderhoudt door middel van e-mail, wordt in mindere mate in traditionele vorm contact onderhouden met de *strong ties*.

Wanneer het gaat om het contact met *weak ties* kan niet worden bevestigd dat nieuwe media een vervanging vormen van het contact in traditionele vorm. Naarmate men meer communiceert door middel van sociale media heeft men ook meer contact met *weak ties*. Voor het gebruik van WhatsApp of fora werd geen significant effect gevonden voor het contact met *weak ties*. Het effect van e-mail gebruik bleek specifiek voor het contact met *strong ties* en werd niet gevonden voor het contact met *weak ties*.

In het algemeen kan niet worden bevestigd dat nieuwe media een vervanging zijn van de traditionele vormen van contact. Sterker nog, voor het contact met *strong ties* geldt dat meer contact door middel van nieuwe media in verband kan worden getrokken met een grotere mate van contact in traditionele vorm. Samenvattend moet worden geconcludeerd dat wanneer er meer tijd wordt gespendeerd op sociale media of wanneer men gebruik maakt van WhatsApp er ook meer traditioneel contact wordt onderhouden met de *strong ties*. Ook het contact in traditionele vorm met *weak ties* neemt toe naarmate meer gebruik wordt gemaakt van sociale media. Wel bestaat er verschil tussen de verschillende media: de gevonden effecten bestaan specifiek voor sociale media en voor de *strong ties* ook voor WhatsApp. E-mail blijkt de enige vorm van een vervangend effect te vertonen, maar alleen voor het contact met *strong ties*.

Met betrekking tot de relevantie van dit onderzoek werden het verwachte verband met individualiseringsprocessen genoemd. Gebleken is echter dat er een grotere mate van contact in traditionele vorm bestaat tussen de contacten wanneer meer gebruik wordt gemaakt van nieuwe media. Het is daarom niet aannemelijk dat er een effect bestaat van het gebruik van deze media op individualisering en we verwachten dat het juist de nieuwe media gebruikers zijn die potentieel minder snel in een sociaal isolement geraken.

6 Discussie en aanbevelingen

In dit onderzoek zijn bevindingen gedaan die op sommige vlakken de gestelde verwachtingen op basis van bestaande literatuur ter discussie stellen. Hierbij moeten echter wel enkele kanttekeningen worden geplaatst. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van bestaande data, die niet specifiek gericht is op de gestelde onderzoeksvraag. Dit heeft enige beperkingen opgeleverd bij het vormen van de gebruikte constructen. Zo is de gebruikte schaal van *strong ties* een meting van het contact met de vijf discussiepartners. Hierbij moet worden opgemerkt dat het niet is uitgesloten dat respondenten in de beantwoording van de vraag in welke mate ze contact hebben met deze personen ook nieuwe vormen van contact hebben meegenomen. In vervolgonderzoek zou het relevant zijn wanneer expliciet zou worden gevraagd naar of het contact heeft plaatsgevonden in vormen van traditioneel contact, of dat het contact door middel van nieuwe media heeft plaatsgevonden.

Verder moet worden opgemerkt dat dit onderzoek zich alleen op de kwantiteit van het contact heeft gericht. Op basis hiervan kunnen conclusies worden getrokken over de mate waarin traditioneel contact wordt vervangen door nieuwe vormen van contact. Om verwachtingen te kunnen uitspreken over de implicaties van deze veranderingen zou ook naar de kwaliteit van de uitgewisselde informatie in de beide vormen van contact moeten worden gekeken. Mogelijk is de kwaliteit van informatie die wordt overgedragen in de nieuwe vormen van contact beter of efficiënter dan de informatie die wordt overgedragen in traditionele vorm.

Aan de basis van dit onderzoek en aan die van veel bestaande literatuur ligt de assumptie dat traditioneel contact leidt tot meer sociaal kapitaal en dat nieuwe vormen van communicatie een individuelere basis hebben of minder socialiserend werken. Veel kritiek op het gebruik van nieuwe media zoals WhatsApp berust zich dan ook op het feit dat het minder waardevol zou zijn dan bijvoorbeeld face-to-face contact. Het gebruik van een smartphone in een sociale context is volgens velen niet geaccepteerd of storend. De veronderstelling dat men in een sociaal isolement geraakt als gevolg van het gebruik van nieuwe media is nauw verweven met deze beoordeling. Mogelijk bestaat er echter een verschil tussen het oordeel van de gebruiker van nieuwe media en mogelijke observatoren van dit nieuwe media gebruik, waarbij een constatering van sociale isolatie niet plaatsvindt door de gebruiker zelf maar door zijn omgeving. De ervaring van de gebruiker van nieuwe media moet hiervoor verder worden onderzocht. Mogelijk voelt een nieuwe mediagebruiker zich sociaal betrokken omdat hij veel contact heeft met zijn omgeving in een nieuwe vorm. Als dit het geval is moeten de verwachtingen over de sociale implicaties van nieuwe media gebruik opnieuw worden bekeken en zou de focus mogelijk meer op de positieve sociale effecten moeten liggen. Zo zou het waardevol zijn om specifiek onderzoek te doen naar de mogelijkheden van nieuwe media met betrekking tot individualiseringsprocessen waarbij de vraag kan

worden gesteld op welke manier nieuwe media een socialiserende functie kunnen vervullen voor mensen die reeds in een sociaal isolement leven.

Ten slotte moet worden opgemerkt dat de komst van nieuwe media in de bestaande literatuur vaak als algehele technologische ontwikkeling wordt beschouwd. In dit onderzoek is echter gebleken dat er verschillende effecten bestaan voor de verschillende media. Zo werd er onderscheid gemaakt tussen sociale media en e-mail. De vraag rijst daarom welke aspecten van elk specifiek medium welke functie vervullen in de vervanging van contact en welke sociale functies deze media vervullen. Het zijn naar verwachting deze bevindingen die, in combinatie met de kwantitatieve resultaten uit dit onderzoek, een goede basis kunnen vormen in beleidsadviezen met betrekking tot het inzetten van nieuwe media op diverse terreinen.

Literatuur

Boorman, S. (1975). A Combinatorial Optimization Model for Transmission of Job Information Through Contact Networks. *Bell Journal of Economics*, 6(1), 216-249.

Church, K. & de Oleveira, R. (2013). Whats up with Whatsapp? Comparing Mobile Instant Messaging Behaviors with Traditional SMS. *Proceedings of the 15th international conference on Human-computer interaction with mobile devices and services*, 352-361.

Coleman, J.S. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, Vol. 94, Supplement: Organizations and Institutions: Sociological and Economic Approaches to the Analysis of Social Structure, S95-S120.

Coleman, J. S., & Fararo, T. J. (1992). Rational choice theory. *Nueva York: Sage*.

Fischer, Claude S. (1982). *To dwell among friends: Personal networks in town and city*. University of Chicago Press.

Gilbert, E. and K. Karahalios. (2009). Predicting tie strength with social media. In *Proceedings of the 27th international conference on Human factors in computing systems*. ACM: Boston, MA, USA.

Granovetter, M. (1983). The Strength of *Weak ties*: A Network Theory Revisited. *Sociological Theory*, Vol. 1, 201-233.

Granovetter, M. (1974). *Getting a Job: A Study of Contacts and Careers*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.

Hampton, K. N., Sessions, L. F., Her, E. J., & Rainie, L. (2009). Social isolation and new technology. *Pew Internet & American Life Project*, 4.

Hawthornthwaite, C. (2002). Strong, Weak, and Latent Ties and the Impact of New Media, *The Information Society: An International Journal*, 18:5, 385-401.

Hofstee, E.W. (1981). 'Vrijheid, gelijkheid en eenzaamheid', in: *Universiteit en Hogeschool*, 27 (4), 229-251.

Kavanaugh, A., D.D. Reese, and J.M. Carroll, *Weak ties in Networked Communities*, in *Communities and Technologies*, M. Huysman, E. Wenger, and V. Wulf, Editors. 2003, Kluwer Academic: Dordrecht, Netherlands. p. 265-286.

Kraut, R., Patterson, M., Lundmark, V., Kiesler, S., Mukopadhyay, T., Scherlis, W. (1998). Internet paradox. A social technology that reduces social involvement and psychological well-being? *American Psychological review*, 53(9), 1017-31.

McPherson, M., Smith-Lovin, L., Brashears, M. E. (2006). Social Isolation in America: Changes in Core Discussion Networks over Two Decades. *American Sociological Review*, 71, 353-375.

Nohria, N., & Eccles, R. (2000). Face-to-face: Making network organizations work. *Technology, Organizations and Innovation: Critical Perspectives on Business and Management*, 1659-1681.

Nohria, N., Eccles, R. (1992). *Networks and Organizations*, Boston, MA: Harvard Business School Press, pp. 288-308.

Nolan, R.L. & Pollock, A.J. (1986) *Organization and architecture, or architecture and organization*. Stage by Stage 6(5): 1-10.

Pool, I. (1980). "Comment on Mark Granovetter's 'The Strength of *Weak ties*: A Network Theory Revisited.'" Read at the 1980 meeting of the International Communications Association, Acapulco, Mexico.

Putnam, R. D. (1995). Bowling Alone: America's Declining Social Capital. *Journal of Democracy*, Vol. 6(1), 65-78.

Schnabel, P. (1999). Individualisering in wisselend perspectief. In *Individualisering en sociale integratie* (pp. 9-38). Nijmegen: SUN.

Steinfeld, C., N.B. Ellison, and C. Lampe. (2008). Social capital, self-esteem, and use of online social network sites. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29, 434-445.

Wellman, B. (2001). Physical Place and Cyber-Place: Changing Portals and the Rise of Networked Individualism. *International Journal for Urban and Regional Research*, 25(2), 227-52.